

УДК 338.24:347.7

DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2026.93.2.7>

СУЧАСНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ ЩОДО МАЛОГО БІЗНЕСУ: ГОСПОДАРСЬКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Омаров А.М.

кандидат юридичних наук,

старший викладач кафедри філософії

Харківського національного університету радіоелектроніки

ORCID: 0000-0001-8319-3917

Омаров А.М. Сучасна політика держави щодо малого бізнесу: господарсько-правовий аспект.

У статті здійснено комплексний господарсько-правовий аналіз сучасної державної політики України у сфері малого бізнесу в умовах воєнного стану та євроінтеграційних трансформацій. Досліджено теоретичні підходи до державного регулювання малого підприємництва в межах інституційної парадигми, що акцентує взаємозв'язок правових і економічних механізмів впливу. Обґрунтовано, що ефективність державної політики визначається не лише обсягом фінансової підтримки, а передусім якістю нормативно-правового забезпечення, стабільністю регуляторного середовища та інституційною узгодженістю публічної влади.

Проаналізовано положення Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва», а також Стратегії відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого та середнього підприємництва до 2027 року. Встановлено, що попри наявність системних цілей і стратегічних напрямів, значна частина нормативних приписів має загальний характер і потребує конкретизації через ефективні механізми реалізації та належне ресурсне забезпечення. Розглянуто інституційні зміни, зокрема створення Національної установи розвитку, а також роль міжнародних фінансових інструментів, включаючи Ukraine Investment Framework, у розширенні доступу малого бізнесу до фінансування та страхування воєнних ризиків.

Особливу увагу приділено трансформації фіскальної політики, цифровізації підприємницької діяльності та імплементації європейських стандартів фінансового контролю. Зроблено висновок, що сучасна модель регулювання потребує подальшої концептуалізації у напрямі формування системної господарсько-правової конструкції, здатної забезпечити поєднання публічних і приватних інтересів, підвищення стійкості малого бізнесу та його ролі у відновленні національної економіки. У статті обґрунтовується необхідність прийняття оновленої стратегії розвитку малого та середнього підприємництва з урахуванням воєнних і післявоєнних викликів, нормативного впорядкування механізмів формування економічної політики та інтеграції інноваційної політики як комплексного господарсько-правового інструменту структурної модернізації й підтримки інноваційного зростання малого бізнесу.

Ключові слова: малий бізнес; державна політика; господарсько-правове регулювання; державна підтримка; спеціальний правовий режим.

Omarov A.M. Current state policy on small business: economic and legal aspects.

The article provides a comprehensive economic and legal analysis of Ukraine's current state policy in the field of small business in the context of martial law and European integration transformations. It examines theoretical approaches to state regulation of small business within an institutional paradigm that emphasises the interconnection between legal and economic mechanisms of influence. It is argued that the effectiveness of state policy is determined not only by the amount of financial support, but above all by the quality of regulatory and legal support, the stability of the regulatory environment, and the institutional coordination of public authorities.

The provisions of the Law of Ukraine 'On the Development and State Support of Small and Medium-sized Enterprises' and the Strategy for the Recovery, Sustainable Development and Digital

Transformation of SMEs until 2027 are analysed. It has been established that despite the existence of systemic goals and strategic directions, a significant part of the regulatory provisions is of a general nature and needs to be specified through effective implementation mechanisms and adequate resource provision. Institutional changes are considered, in particular the creation of a National Development Agency, as well as the role of international financial instruments, including the Ukraine Investment Framework, in expanding small businesses' access to financing and insurance against military risks.

Particular attention is paid to the transformation of fiscal policy, the digitalisation of entrepreneurial activity and the implementation of European financial control standards. It is concluded that the current regulatory model needs further conceptualisation in the direction of forming a systematic economic and legal structure capable of ensuring the combination of public and private interests, increasing the sustainability of small businesses and their role in the recovery of the national economy. The article substantiates the need to adopt an updated strategy for the development of small and medium-sized enterprises, taking into account military and post-war challenges, regulatory streamlining of economic policy formation mechanisms, and integration of innovation policy as a comprehensive economic and legal tool for structural modernisation and support for innovative growth of small businesses.

Key words: small business; state policy; economic and legal regulation; state support; special legal regime.

Постановка проблеми. Сучасна державна політика у сфері малого бізнесу формується під впливом воєнних, економічних та євроінтеграційних викликів, що зумовлює необхідність переосмислення господарсько-правових засад її реалізації. Попри наявність законодавчо визначених цілей і стратегічних орієнтирів, зокрема у Законі України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва» та Стратегія відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого та середнього підприємництва до 2027 року, чинна модель регулювання залишається фрагментарною й недостатньо узгодженою. Проблемними аспектами є декларативність окремих норм, обмеженість інструментів практичної реалізації програм підтримки, слабка адаптація регуляторних механізмів до потреб бізнесу в умовах воєнної нестабільності. Це актуалізує необхідність формування цілісної господарсько-правової концепції розвитку малого підприємництва.

Стан опрацювання проблематики: Питання формування та реалізації державної політики щодо малого бізнесу, а також її господарсько-правового забезпечення, висвітлені у працях вітчизняних учених, зокрема І.В. Щербака, В.І. Андрєєва, Г.О. Кубрака, І.В. Труш та інших. Водночас трансформація економічних відносин в умовах воєнного стану та євроінтеграційних процесів зумовлює необхідність подальшого теоретичного осмислення і систематизації відповідних підходів.

Метою статті є господарсько-правовий аналіз сучасної державної політики щодо малого бізнесу та визначення напрямів підвищення її ефективності в умовах воєнних і євроінтеграційних трансформацій.

Виклад основного матеріалу. Ефективна державна політика у сфері малого бізнесу повинна спиратися на чітку теоретичну основу, що поєднує регуляторні та інституційні інструменти. Невизначеність термінології й критеріїв державного впливу зумовлює потребу уточнення базових категорій як передумови формування комплексної концепції розвитку малого підприємництва в сучасних умовах [1; с. 1-2].

У зарубіжних наукових дослідженнях питання державного регулювання малого підприємництва переважно аналізується в межах інституційного підходу, з урахуванням взаємозв'язку правових і економічних механізмів. Так, Й.А. Шумпетер обґрунтовував необхідність активної ролі держави у стимулюванні підприємницької ініціативи як чинника інноваційного розвитку економіки [2]. Узагальнення підходів науковців З. Акса, Р. Хісріча, В.Б. Гартнера свідчить, що ефективність державного регулювання малого підприємництва зумовлюється не лише обсягом підтримки, а передусім якістю нормативно-правового забезпечення, стабільністю регуляторного середовища та інституційною узгодженістю публічної політики. У господарсько-правовому вимірі це означає необхідність формування системної моделі регуляторного впливу держави, заснованої на принципах правової визначеності, пропорційності, передбачуваності та балансу публічних і приватних інтересів [1].

Підвищення ефективності регулювання можливе через активне залучення представників бізнес-спільноти до розробки та апробації нормативних актів, впровадження пілотних проектів для

тестування нових політик, а також регулярну оцінку впливу регуляторних заходів на інноваційний потенціал та конкурентоспроможність малого бізнесу, що дозволяє адаптувати державну політику до динамічних потреб ринку та забезпечити ефективне поєднання публічних та приватних інтересів; при цьому, як слушно зазначає Д.В. Задихайло, одним із ключових завдань господарсько-правової політики є розробка сучасних критеріїв контролю за концентрацією суб'єктів господарювання для забезпечення балансу економічної влади та захисту конкурентного середовища [3; с. 14].

Перспективи розвитку малого бізнесу в Україні визначаються спроможністю держави забезпечити системне господарсько-правове регулювання підприємницької діяльності. Пріоритетним є вдосконалення нормативно-правової бази, зокрема податкового регулювання та механізмів страхування підприємницьких ризиків, що набуває особливого значення в умовах воєнної нестабільності. Важливим напрямом також є інституціоналізація об'єднань підприємців і мережевих форм співпраці, здатних посилити стійкість малого бізнесу [4; с. 77].

Попри системні виклики, зумовлені воєнною агресією, обмеженим доступом до фінансових ресурсів, кадровими проблемами та скороченням попиту, мале підприємництво в Україні продемонструвало здатність до адаптації та збереження господарської активності. Зростання використання цифрових інструментів у діяльності малих підприємств свідчить про трансформацію бізнес-моделей і наявність потенціалу подальшого розвитку.

За таких умов особливого значення набуває формування комплексної системи підтримки, що поєднує державну стратегічну політику, міжнародні фінансові програми та інституційні реформи. Розвиток цифровізації, розширення доступу до фінансування, стимулювання експорту та впровадження екологічно орієнтованих підходів можуть стати ключовими чинниками стійкого відновлення та модернізації малого бізнесу в Україні [5; с. 125].

Державна політика у сфері розвитку малого та середнього підприємництва в Україні, визначена Законом України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва» [6], спрямована на створення сприятливих умов для функціонування та розвитку малого і середнього підприємництва. Закон встановлює правові та економічні засади формування державної політики щодо таких підприємств. Водночас значна частина його положень має загальний характер і не супроводжується чіткими механізмами реалізації. Відсутність процедур оцінки ефективності програм, належного фінансування та регіональної адаптації обмежує практичну дію Закону, особливо в умовах воєнної нестабільності.

У 2024–2026 роках державна політика щодо малого та середнього підприємництва стикається з викликами воєнної агресії та структурної трансформації економіки в умовах євроінтеграції. Ключовим документом є Стратегія відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого та середнього підприємництва до 2027 року, затверджена Кабінетом Міністрів України 30 серпня 2024 року [7], яка визначає мале та середнє підприємництво як основний елемент економічної стійкості.

Головним завданням державної політики є перехід від моделі виживання бізнесу до моделі сталого зростання, що реалізується через чотири стратегічні напрями: спрощення умов ведення підприємницької діяльності, стимулювання інновацій та цифровізації, розвиток людського капіталу та посилення експортного потенціалу. Стратегія наголошує на інклюзивності, зокрема інтеграції ветеранів, жінок, осіб з інвалідністю та внутрішньо переміщених осіб у підприємницьку діяльність, що є важливим елементом соціальної політики та підвищення економічної стійкості.

Для реалізації стратегічних цілей проведено інституційну реформу: Фонд розвитку підприємництва перетворено на Національну установу розвитку (НУР) [8], здатну консолідувати державні та міжнародні ресурси. Це дозволяє замість традиційного субсидування застосовувати гарантії, інвестиційне фінансування та технічну допомогу, підвищуючи ефективність регулювання.

Реалізація зазначених напрямів потребує належного правового забезпечення та узгодженості інституційних механізмів підтримки малого та середнього підприємництва. Такий підхід створює підґрунтя для формування динамічної та адаптивної моделі малого бізнесу, здатної протистояти зовнішнім шокам і сприяти відновленню економіки в постконфліктний період. Доцільно підтримати позицію О.П. Подцерковного про те, що виконання завдань, закріплених у Стратегії, ускладнюється сформованою останнім часом практикою представлення окремими державними органами, зокрема Державним агентством відновлення та розвитку інфраструктури України, про-

грам підтримки бізнесу, розроблених у стислий термін і без належного концептуального опрацювання [9; с. 10]. Водночас Г.О. Кубрак, поділяючи наведений підхід, наголошує, що інструмент нормативного програмування сам по собі не є неефективним. Його результативність залежить від змістовного наповнення програм – зокрема, від наявності конкретних, практично орієнтованих і своєчасних заходів підтримки, які узгоджуються з цілями їх розроблення та прийняття [10; с. 616-617].

Важливою складовою безпекової політики є розвиток страхування воєнних ризиків. План України для Ukraine Facility [11] передбачає залучення Експортно-кредитного агентства та міжнародних страхових компаній для покриття збитків, завданих активам бізнесу внаслідок бойових дій. Ukraine Investment Framework як інвестиційний механізм програми Ukraine Facility передбачає поєднання грантів, гарантій та кредитних інструментів для підтримки державних і приватних проєктів, зокрема малого та середнього підприємництва. Його правове значення полягає у створенні механізмів розподілу ризиків між державою та інвесторами. Водночас реалізація UIF ускладнюється низькою обізнаністю бізнесу, складністю процедур та недостатньою інституційною спроможністю підготовки проєктів. [12].

Сучасна політика держави щодо малого бізнесу супроводжується посиленням фінансової прозорості та імплементацією євроінтеграційних стандартів. Зміни у сфері податкового адміністрування, фінансового моніторингу та цифровізації формують нову модель господарсько-правового регулювання, що поєднує фіскальну дисципліну з поступовим переходом до ризикоорієнтованого нагляду. Зокрема, ініціатива щодо обов'язкової реєстрації фізичних осіб – підприємців платниками податку на додану вартість у разі перевищення річного обороту в 1 млн грн свідчить про зміну підходів держави до регулювання підприємницької діяльності та розширення податкової бази. Паралельно відбувається імплементація європейських фінансових стандартів, зокрема шляхом приєднання України до SEPA.

Чинна система державного регулювання та підтримки малого бізнесу в Україні має фрагментарний характер і потребує комплексного та системного вдосконалення. Існуючі програми не повною мірою відповідають актуальним потребам підприємництва, зокрема у частині доступу до фінансування, розвитку мікрофінансування, цифрової трансформації та інформаційно-консультаційної підтримки. Необхідними є спрощення процедур ведення бізнесу, запровадження стабільних і передбачуваних правил правового регулювання та активізація інноваційних інструментів підтримки. Створення сприятливого середовища можливе лише за умов комплексного підходу та узгодженої взаємодії держави, бізнесу і громадянського суспільства з урахуванням європейських стандартів та національних реалій [13].

Незважаючи на задекларовану підтримку підприємництва, чинна модель регулювання не забезпечує достатнього рівня системної підтримки малого бізнесу, особливо на прифронтових і деокупованих територіях. Фіскальні та адміністративні механізми залишаються переважно універсальними, без належного врахування територіального чинника та фактичного рівня ризику господарської діяльності. У цих умовах малий бізнес набуває нових соціально-економічних функцій, виходячи за межі суто приватного інтересу: він забезпечує базові потреби населення (переvezення, харчування, комунально-побутові послуги), сприяє екологічному відновленню, ліквідації наслідків воєнних дій та формуванню мінімальної інфраструктури життєзабезпечення. Таким чином, діяльність окремих суб'єктів малого підприємництва на постраждалих територіях набуває ознак публічного значення.

З огляду на це, доцільним видається формування спеціального господарсько-правового режиму для малого бізнесу, який здійснює діяльність на прифронтових та звільнених територіях, із можливістю суттєвих податкових преференцій або тимчасового звільнення від оподаткування. Водночас такі пільги не повинні мати універсального характеру, а мають перебувати у прямій залежності від наявності спеціальної правосуб'єктності, зумовленої суспільною значущістю відповідної діяльності. Йдеться про диференціацію суб'єктів малого підприємництва залежно від їх функціональної ролі у відновленні територій та задоволенні базових потреб населення.

Критеріями набуття такої спеціальної правосуб'єктності можуть бути: 1) територіальний критерій – провадження діяльності на офіційно визначених прифронтових або деокупованих територіях; 2) функціональний критерій – здійснення діяльності, що забезпечує життєво необхідні послуги або роботи (транспортне забезпечення, харчування, медико-соціальні послуги, енергозабезпечення, водопостачання, поводження з відходами, екологічне відновлення, будівельні та

ремонтні роботи критичної інфраструктури); 3) критерій соціальної спрямованості – орієнтація діяльності переважно на обслуговування місцевого населення; 4) критерій економічного масштабу – відповідність статусу малого підприємства та обмеження щодо обсягу доходу; 5) критерій добросовісності – відсутність податкової заборгованості та дотримання вимог законодавства.

Натомість суб'єкти малого бізнесу, діяльність яких не має безпосереднього значення для забезпечення життєдіяльності території, не повинні автоматично претендувати на такі пільги. Запровадження вибіркової моделі підтримки дозволило б поєднати принцип справедливості оподаткування з принципом публічного інтересу та сприяти відновленню економічної активності у найбільш уразливих регіонах.

Чинна стратегія розвитку малого та середнього підприємництва не повною мірою враховує виявлені системні недоліки регуляторної моделі та специфіку функціонування бізнесу в умовах воєнного стану і післявоєнного відновлення. У зв'язку з цим першочерговим завданням має стати розроблення нової, концептуально оновленої Стратегії, яка б комплексно враховувала інтереси держави та бізнесу, особливості діяльності суб'єктів господарювання на прифронтових і деокупованих територіях, потреби післявоєнної реконструкції, повернення громадян та відновлення трудового потенціалу. Важливим інструментом реалізації такого підходу має стати формування послідовної та ефективної економічної політики, здатної забезпечити узгодженість фіскальних, інституційних і правових механізмів підтримки малого підприємництва. На думку Д.В. Задихайла, формування та реалізація економічної політики держави потребують чіткої нормативної регламентації. Йдеться про законодавче визначення порядку розроблення стратегічних документів, механізмів їх оновлення та припинення дії, а також встановлення відповідальності за порушення процедур їх прийняття та виконання [14; с. 217]. Слід підкреслити, що інноваційна політика є одним із ключових напрямів сучасної економічної політики держави, оскільки визначає довгострокові орієнтири структурної модернізації та підвищення конкурентоспроможності економіки. У господарсько-правовому вимірі вона виступає інструментом правового забезпечення інноваційної діяльності та формування сприятливого регуляторного середовища, інтегруючи фінансові, податкові, інституційні й регуляторні механізми підтримки інноваційної активності суб'єктів господарювання. [15; с. 40]. У контексті розвитку малого бізнесу це означає необхідність створення спеціальних правових режимів стимулювання інновацій, розширення доступу до фінансування інноваційних проєктів, запровадження податкових стимулів та забезпечення стабільності правового середовища, що в сукупності формує передумови для переходу від моделі виживання підприємництва до моделі інноваційного зростання [17; с. 155].

Висновки. Таким чином, проведений господарсько-правовий аналіз сучасної державної політики щодо малого бізнесу в умовах воєнного стану та євроінтеграційних трансформацій засвідчив, що чинна модель регулювання має переважно універсальний характер і не враховує належною мірою територіальну диференціацію ризиків та функціональну роль суб'єктів малого підприємництва на прифронтових і деокупованих територіях. Попри запровадження окремих стимулюючих інструментів, система підтримки залишається фрагментарною та не інтегрованою у цілісну відновлювальну стратегію. В умовах воєнного стану окремі суб'єкти малого підприємництва набувають ознак підвищеної публічної значущості, оскільки забезпечують базові потреби населення та виконують функції відновлення інфраструктури. Така трансформація їх ролі створює підстави для перегляду традиційного підходу до визначення їх господарсько-правового статусу.

З метою підвищення ефективності державної політики доцільно запровадити спеціальний господарсько-правовий режим для суб'єктів малого підприємництва, які здійснюють діяльність на прифронтових і деокупованих територіях та мають відновлювальний або соціально орієнтований характер. Такий режим повинен мати вибіркового характеру і ґрунтуватися на чітких критеріях спеціальної правосуб'єктності, зокрема територіальному, функціональному, соціальному, економічному та критерію добросовісності. Це забезпечить поєднання принципів справедливості оподаткування та публічного інтересу у відновленні постраждалих регіонів.

У цьому контексті для досягнення поставлених завдань необхідним є прийняття оновленої Стратегії розвитку малого та середнього підприємництва, яка б відповідала умовам воєнного стану та післявоєнного відновлення, забезпечувала врахування особливостей діяльності на прифронтових і деокупованих територіях та узгоджувала фіскальні, інституційні й правові механізми

підтримки малого бізнесу з інноваційними орієнтирами економічного розвитку. концептуальне прийняття нової.

Отже, підвищення ефективності державної політики щодо малого бізнесу пов'язується з переходом від універсальної моделі регулювання до територіально та функціонально диференційованого господарсько-правового підходу, спрямованого на забезпечення відновлювального потенціалу підприємництва та його інтеграцію у стратегію структурної модернізації економіки України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кади́ров Е.Е. Теоретичні засади розуміння категорій «державне регулювання малого підприємства». *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. № 3 (17). 2025. URL: <https://www.journal.eae.com.ua/index.php/journal/article/view/571/434>.
2. Шумпетер Й.А. Праці вченого та література про нього з фондів Наукової бібліотеки Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича: бібліогр. покаж. / уклад.: Н.М. Загородна, М.П. Дячук; наук. ред. і авт. вступ. ст.: П.О. Нікіфоров, Б.Д. Сторощук. Чернівці. Рута, 2011. 136 с.
3. Задихайло Д.В. Правові засади формування та реалізації економічної політики держави: автореф. дис. ... док. юрид. наук. Харків, 2013. 31 с.
4. Пілевич Д.С. Державна допомога суб'єктам господарювання як чинник економічної політики держави в умовах воєнного стану. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. № 1 (41). 2025. URL: <http://ppeu.stu.cn.ua/article/view/329793/319303>.
5. Полторацька О. Розвиток малого бізнесу в Україні: сучасні виклики та перспективи. *Вчені записки Університету «КРОК»* №4 (80). 2025. С. 118-125. URL: <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/1137/1136>.
6. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України від 22.03.2012 № 4618-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 3. Ст. 23. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text>.
7. Про схвалення Стратегії відновлення, сталого розвитку та цифрової трансформації малого і середнього підприємництва на період до 2027 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2024–2027 роках : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.08.2024. № 821-р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-stratehii-vidnovlennia-staloho-rozvytku-ta-tsufrovoi-transformatsii-maloho-i-s821300824>.
8. Статут Національної установи розвитку. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/minfin-zatverdvyv-statut-natsionalnoi-ustanovy-rozvytku-zaversheno-transformatsiiu-frp>.
9. Подцерковний О.П. Щодо трансформації договірних та організаційних засобів державної економічної політики воєнного часу. *Право України*. 2023. №9. С. 9–23.
10. Кубрак Г.О. Перспективи державної підтримки суб'єктів малого бізнесу: правовий аспект. *Право і суспільство. Актуальні питання юридичної науки*. № 2. 2024. С. 615-623. URL: http://pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2024/2_2024/90.pdf.
11. План для реалізації Ukraine Facility 2024-2027. Програма підтримки економіки. <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua>.
12. Механізми фінансування інвестицій в Україні в рамках Ukraine Investment Framework (Ukraine Facility 2 pillar). URL: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/wp-content/uploads/2024/06/ukraine-investment-framework.pdf>.
13. Андрушків І.П., Матішинець В.М., Дучишин С.І. Малий бізнес в Україні: нормативне забезпечення та сучасний стан розвитку. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія «Проблеми економіки та управління». Вип. 9. № 2. 2025. С. 80-92. URL: <https://science.lpnu.ua/uk/semi/vsi-vyusky/volume-9-number-2-2025/malyu-biznes-v-ukrayini-normatyvne-zabezpechennya-ta>.
14. Задихайло Д.В. Економічна політика держави в системі правового і законодавчого забезпечення. *Вісник Національної академії правових наук України*. № 3 (74). 2013. С. 214-221. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/6432/1/Zaduxaylo_214.pdf.
15. Врублевська-Місюна К. М. Innovation policy as a component of state economic policy in modern economic conditions *Теорія і практика правознавства*. 2025. Вип. 2 № 28. URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/view/346815>.

16. Врублевська-Місюна К.М. Формування цілісної інноваційної політики як умова стійкого розвитку економіки та АПК. Матеріали всеукр. круглого столу «Концептуальні засади розвитку земельного, аграрного та екологічного законодавства в умовах кліматичних змін». Харків. Право, 2025. 492 с.

Дата першого надходження рукопису до видання: 06.02.2026
Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 20.02.2026
Дата публікації: 05.03.2026

© Омаров А.М., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0